

WILKIE COLLINS

BEYAZLI
KADIN

Çeviri: SERİM AS ÖZDEMİR

WILKIE COLLINS
BEYAZLI
KADIN

Can Klasik

Beyazlı Kadın, William Wilkie Collins
İngilizce aslından çeviren: Serim As Özdemir
The Woman in White

© 2011, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2011

4. basım: Aralık 2022, İstanbul

Bu kitabın 4. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Ayça Sezen

Editör: Seçkin Selvi

Kapak uygulama: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: İmak Ofset Basım Yayın Tic. ve San. Ltd. Şti.

Akçaburgaz Mah.137.Sokak No:12

Esenyurt, İstanbul

Sertifika No: 45523

ISBN 978-975-07-4862-2

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

WILKIE COLLINS
BEYAZLI
KADIN

ROMAN

İngilizce aslından çeviren
Serim As Özdemir

♥can

WILLIAM WILKIE COLLINS, 1824 yılında Londra'da, 64 yıllık ömrünün hemen hemen tamamını geçirdiği Marylebone'da dünyaya geldi. Arkadaşlarının Wilkie dedikleri romancı, öykücü ve oyun yazarı, daha hukuk eğitimi aldığı sırada yazarlığa başladı. Gerilim edebiyatının arketipi sayılan *Beyazlı Kadın* (1860) ve ilk polisiye roman diye tanımlanan *Aytaşı* (1868) en tanınmış ve beyazperdeye de çeşitli defalar aktarılmış yapıtlarıdır. Collins'in bibliyografisi 30 roman, 60'ı aşkın öykü ve 14 oyunu kapsar. Yayımlanan ilk yapıtı peyzaj ressamı olan babasına ilişkin anılarını aktardığı *Memoirs of the Life of William Collins, Esq, R.A.* (William Collins'in Yaşamına İlişkin Anılar) olan Collins'in diğer önemli çalışmaları arasında *Aytaşı*, *Antonina or the Fall of Rome* (Antonina ya da Roma'nın Çöküşü), *Basil, No Name* (Adsız), *Armada* ve *The Queen of Hearts* (Kupa Kızı) yer alır.

SERİM AS ÖZDEMİR, 1972'de İstanbul'da doğdu. Ortaöğrenimini Kadıköy Anadolu Lisesi'nde, yükseköğrenimini Boğaziçi Üniversitesi Psikoloji Bölümü ve Koç Üniversitesi MBA bölümünde tamamladıktan sonra iki yıl bir finans kuruluşunda yatırım uzmanı olarak çalıştı. Anne olduktan sonra iş hayatına sahibi olduğu takı mağazasında tasarımcı/işletmeci olarak devam etti. Çeviriye Margery Williams'ın *Can Çocuk*'tan çıkan *Kadife Tavşan* adlı kitabıyla başladı.

Dostluđuna içtenlikle değer veren
ve evinde geçirdiği mutlu saatleri Őukranla anan,
edebiyat dűnyasındaki geñ kardeřlerinin
birinden Bryan Waller Procter'a¹

1. Bryan Waller Procter (1787-1874): Hukukçu, Őair ve doktor. Bűyűk olasılıkla Collins'in romanındaki klinik bilgilerinin kaynađıdır. (Y.N.)

Birinci bölüm

Hikâyeye, Clements Inn'den¹, Resim Öğretmeni
Walter Hartright başlıyor

I

Okuyacağınız, bir kadının sabırla nelere katlanabileceğinin ve bir adamın kararlılığının nelerin üstesinden gelebileceğinin hikâyesidir.

Hukuk mekanizmasının, altının ışıltısından karanlığı aydınlatmak için yalnızca ufak bir yardım alarak, her şüpheli davanın aslını ortaya çıkaracağına ve her soruşturmayı yürüteceğine güvenilebilseydi, bu sayfaları dolduran olaylar bir mahkeme salonunda da kamunun dikkatinden paylarına düşeni pekâlâ alabilirlerdi.

Ancak hukuk hâlâ, bazı kaçınılmaz durumlarda, kabarık cüzdanların peşinen uşağı olmakta, bu yüzden hikâye ilk kez burada anlatılacak. Olanlar, vaktiyle yargıca nasıl anlatılması gerektiyse şimdi okura öyle anlatılacak. Açıklamaların başından sonuna kayda değer hiçbir olay kulaktan dolma ifadelere dayandırılmayacak. Giriş niteliğindeki bu metnin yazarı, (adı Walter Hartright) kayda geçirilecek olayları, başkalarından daha yakın ilişkili olduğu durumlarda kendisi anlatacak. Yaşadıklarının yetersiz kaldığı noktalarda anlatıcı sıfatından geri çekilecek ve görevini, bıraktığı yerden, söz konusu olaylar hakkında

1. İngiltere ve Galler'deki her hukukçunun üye olması gereken mesleki kuruluşlardan biri. (Ç.N.)

kendi bilgilerine dayanarak tıpkı daha önce onun yaptığı gibi net ve kesin konuşabilecek başkaları devralacak.

Böylece, yasaya aykırı davranışlar mahkeme salonunda nasıl birden fazla tanıktan dinlenirse, burada ortaya konan hikâye de birden fazla ağızdan anlatılacak; her iki durumda da amaç aynı: gerçeği daima en kestirme ve anlaşılır şekilde aktarabilmek ve olaylarla en yakından ilişkili iki insanın, art arda gelen her evrede kendi deneyimlerini harfiyen anlatmalarını sağlayarak birbirine bağlı bir dizi olayın gelişimini takip edebilmek.

Önce gelin, Walter Hartright'ı, 28 yaşındaki resim öğretmenini dinleyelim.

II

Temmuzun son günüydü. Uzun sıcak yaz sona eriyordu ve Londra kaldırımlarını arşınlamaktan usanmış bizler, mısır tarlalarının üzerine bulutların düşüreceği gölgelerin ve deniz kıyısındaki güz esintilerinin hayalini kurmaya başlıyorduk.

Benim zavallı halime gelince, sona ermekte olan yaz beni sağlığımdan, neşemden ve doğruyu söylemek gerekirse paramdan da etmişti. Geçtiğimiz yıl boyunca mesleğimden elde ettiğim kazancı her zamanki kadar idareli kullanamamıştım ve bu savurganlığım şimdi beni annemin Hampstead'deki yazlık eviyle şehirdeki kendi dairesim arasında hesaplı bir sonbahar geçirmeye mahkûm ediyordu.

O akşam, hatırlıyorum, hava durgun ve bulutluydu; Londra havası olabildiğince ağır, trafiğin uzak uğultusuyla olabildiğince hafifti, içimdeki küçücük hayat kıpırtısı ve çevremdeki şehrin nabzı gitgide yavaşlayarak, batan güneşle uyum içinde derinlerde kayboluyordu. Okumaktan çok üstünde hayallere daldığım kitabın başından kalktım

ve banliyödeki akşam serinliğine kavuşmak için dairem-
den çıktım. Akşamı, annemle ve kız kardeşimle geçirmeyi
âdet edindiğim, haftanın o iki gecesinden biriydi. Bu yüz-
den adımlarımı kuzeye, Hampstead yönüne çevirdim.

İleride anlatacağım olaylar burada babamın, şu anda
yazdıklarımın yaşandığı dönemden birkaç yıl önce öldü-
ğünü ve beş çocuklu bir aileden geriye sadece kız karde-
şim Sarah'yla benim kaldığımızı belirtmemi gerektiriyor.
Babam da benim gibi resim öğretmeni-ydi. Çabaları mes-
leğinde son derece başarılı olmasını sağlamış, eline ba-
kanların geleceklerini temin etmek için duyduğu müşfik
kaygılardan ötürü de evlendiği günden başlayarak geliri-
nin, çoğu insanın gerekli gördüğünden daha büyük bir
bölümünü güvence olarak kenara koymuştu. Övgüye
değer tutumluluğu ve özverisi sayesinde annem ve kız
kardeşim onun ölümünden sonra da o hayattayken oldu-
ğu gibi kimseye muhtaç olmadan yaşamaya devam ede-
bilmişlerdi. Onun sosyal ilişkilerini ben devralmıştım ve
hayata atılırken beni bekleyen fırsatlardan dolayı ne ka-
dar şükretsem yeri-ydi.

Annemin evinin bahçe kapısına vardığımda sessiz
alacakaranlığın ışıkları en yüksek tepelerin üzerinde hâlâ
titreşiyordu; aşağıdaki Londra manzarası bu bulutlu ge-
cenin gölgesinde kapkara bir uçuruma gömülmüştü. Çın-
gırağı çalar çalmaz evin kapısı hızla açıldı; karşıma uşak
yerine saygıdeğer İtalyan dostum, Profesör Pesca çıktı ve
neşeyle ileri atılarak beni, kulak tırmalayan, yabancı ak-
sanlı bir İngiliz tezahüratıyla karşıladı.

Profesör hem şahsından ötürü hem de –izin verin
ekleyeyim– benim açımdan resmî bir takdimi hak ediyor.
Rastlantılar, onu bu sayfaların yazılmasına neden olan tu-
haf aile hikâyemizin başlangıç noktasına oturtuyor.

İtalyan dostumla ilk karşılaşmalarım onun kendi di-
lini, benimse resim yapmayı öğrettiğim bazı muhteşem

evlerde gerçekleşti. O zamanlar onun hayat hikâyesiyle ilgili tüm bildiklerim yalnızca bir zamanlar Padova Üniversitesi'nde çalıştığı, İtalya'dan (istisnasız hiç kimseye anlatmadığı) siyasi nedenlerden dolayı ayrıldığı ve yıllardır Londra'da saygın bir dil öğretmeni olarak çalışıyor olduğundan ibaretti.

Sanırım Pesca, bir teşhir salonu¹ dışında gördüğüm, cüce olmayan –zira baştan ayağa orantılı bir bedeni vardı– en ufak tefek insandı. Dış görünüşüyle nerede olsa dikkat çekmesinin ötesinde karakterinin zararsız tuhaflıkları da onu sokaktaki adamdan ayırıyordu. Bir İngiliz'e benzemek için elinden geleni yaparak, ona bir sığınak ve geçim kapısı sağlamış olan ülkeye minnetini göstermek zorunda olduğunu düşünür gibiydi. Yanında daima şemsiye taşıyarak ve daima tozluk giyip beyaz şapka takarak toplumun gururunu okşamakla yetinmiyor, dış görünüşüyle olduğu kadar alışkanlık ve âdetleriyle de bir İngiliz'e benzemeye can atıyordu. Spora olan düşkünlüğümüzün biz İngilizleri başkalarından ayırdığını düşünen bu küçük adam, tıpkı milli tozluklarımıza ve milli beyaz şapkamıza alıştığı gibi irade gücüyle bütün milli sporlarımıza da alışabileceğine kesin olarak inanıyor, her fırsat bulduğunda yüreğinin tüm saflığıyla, bizim İngiliz oyunlarımızın ve hobilerimizin hepsine doğaçlama katılıyordu.

Tilki avında ve kriket sahasında bacaklarını körü körüne tehlikeye attığını görmüştüm, kısa bir süre sonra da Brighton'da, denizde yine bir o kadar körü körüne hayatını tehlikeye attığını gördüm.

Orada tesadüfen karşılaşmış, birlikte denize giriyorduk. Kendi milletime özgü bir spor yapıyor olsaydık elbette ki Pesca'ya göz kulak olurdum; ancak suda genel-

1. Ucube gösterileri anlamında. XIX. yüzyılda cücelerin sergilenmesi popüler bir eğlenceydi. (Ç.N.)

likle yabancılar da kendilerini pekâlâ İngilizler kadar idare edebildiklerinden yüzme sanatının da, Profesör'ün doğaçlama öğrenebileceğine inandığı erkekçe sporlardan biri olabileceği hiç aklıma gelmedi. Her ikimiz de kıydan ayrıldıktan kısa süre sonra arkadaşımın bana yetişmediğini görüp durdum ve onu aramak için arkama döndüm. Dehşet ve şaşkınlık içinde kıyıyla aramda tek gördüğüm, bir anlığına suyun üstünde çırpınan, sonra gözden kaybolan iki küçük beyaz kol oldu. Onu kurtarmak için suya daldığımda küçük adam dipte, çakıltaşlarıyla dolu bir çukurda, sessizce kıvrılmış yatıyor, daha önce hiç görmediğim kadar ufalmış görünüyordu. Onu kabin¹ çekerken geçen birkaç dakikada temiz hava onu canlandırdı ve kabinin basamaklarını benim yardımımıyla çıktı. Yaşam belirtilerinin kısmen yerine gelmesiyle birlikte yüzme konusundaki muhteşem yanılığısı da geri döndü. Dişlerinin birbirine vurması biraz geçip de konuşabildiği zaman boş boş gülümsedi ve bunların, herhalde kramp yüzünden başına gelmiş olduğunu söyledi.

İyi kötü kendini toparlayıp sahile, yanıma geldiğinde sıcakkanlı Güneyli yapısı bir anda bütün yapay İngiliz sınırlarını yerle bir etti. Beni en coşkulu sevgi ifadelerine boğdu; abartılı İtalyan tarzıyla bundan böyle emrime amade olacağını ve bir fırsatını bulup o da bana ömrümün sonuna kadar hatırlayacağım bir hizmette bulunana kadar bir daha asla rahat edemeyeceğini açıkladı.

Bu maceranın tamamını şakaya vurmakta direterek, Pesca'nın oluk oluk akan gözyaşlarını ve ardı arkası kesilmeyen vaatlerini dindirmek için elimden geleni yaptım; sonunda da tahmin etmiş olduğum gibi bana duyduğum kahredici borçluluk hissini hafifletmeyi başardım.

1. Çekingen yüzücüler gözlerden uzak suya girebilirler diye yapılmış, raylar üzerinde giden tekerlekli kabin. (Ç.N.)

O zaman ya da daha sonraları, güzel tatilimiz bittikten sonra da, minnettar dostumun o çok arzuladığı bana hizmet etme fırsatının pek yakında çıkacağı, onun bu fırsatı ânında değerlendireceği, böyle yaparak da hayatıma bütünüyle farklı bir yön vereceği ve beni neredeyse kendimi tanıyamayacak kadar değiştireceği hiç aklıma gelmemiştir.

Ama öyle oldu işte. Eğer Profesör Pesca suyun altında, çakıldan yatağında yatarken onu kurtarmak için suya dalmış olmasaydım, büyük olasılıkla bu sayfalarda anlatılacak hikâyeye hiçbir ilgim olmayacaktı; her an aklımda olan, tüm enerjimi emen ve şu anda hayatımın amacını belirleyen tek yol göstericim haline gelmiş olan o kadının belki de adını bile duymamış olacaktım.

III

Annemin evinin kapısında karşılaştığımızda Pesca'nın yüzü ve tavırları olağandışı bir şey olduğunu anlamama fazlasıyla yetti. Buna rağmen ondan hemen bir açıklama beklemek boşunaydı. Beni iki eliyle tutmuş içeriye çekerken (âdetlerimi bildiğinden) o gece o eve benimle buluşmak için geldiğini ve bana verecek olağanüstü iyi bir haberi olduğunu kestirebiliyordum yalnızca.

İkimiz de salona paldır küldür ve pek de akıllı uslu sayılmayacak bir şekilde daldık. Annem açık pencerenin önünde oturmuş gülüyor ve yelpazeleniyordu. Pesca'yı başka türlü severdi, onun en çılgınca tuhafliklarını bile her zaman hoşgörüyü karşılardı. Mekânı Cennet olsun! Profesör'ün, oğluna derinden ve minnetle bağlı olduğunu anladığı ilk andan beri Pesca'ya yüreğini sınırsızca açmış, onun insanı şaşkırtan tuhafliklarını anlamaya bile çalışmadan doğal karşılamıştı.

Tuhaf ama kız kardeşim Sarah genç olmasına rağmen daha katıydı. Pesca'nın pırıl pırıl kalbinin hakkını

teslim ediyor, ama annemin yaptığı gibi benim hatırım için onu öyle kayıtsız şartsız da kabullenemiyordu. Gör-gü kurallarına sıkı sıkıya bağlı oluşu, Pesca'nın dış görü-nüşe karşı doğuştan duyduğu aşağılamayla sürekli çatış-ıyordu, annesinin bu tuhaf küçük yabancıya duyduğu ya-kınlığıysa her zaman çok da üstü kapalı olmadan yadırgı-yordu. Yalnızca kız kardeşim değil, başkaları söz konusu olduğunda da, biz genç kuşağın bazı büyüklerimiz kadar içtenlikli ve art niyetsiz olmadığımızı gözlemlemiştir. Keyif almayı bekleyen yaşlı insanların heyecanlandıkları-na, yanaklarının kızardığına sık sık tanık olurum, oysa bu beklenti ciddi tavırlı torunlarının sakinliklerini hiç boz-maz. Acaba bizler de bugün, büyüklerimizin gençlikle-rinde olduğu kadar has gençler miyiz? Eğitimde büyük ilerleme kaydedilirken belki de fazla uzun bir adım mı atılmıştı; günümüzde bizler çok iyi yetiştirilmiş, ancak bu dünyada zerre kadar değeri olmayan varlıklar mıydık?

Bu sorulara kesin yanıtlar vermeye kalkışmadan, en azından şu kadarını söyleyebilirim; ne zaman annem ve kız kardeşimi Pesca'yla bir arada gördüysem, hep ikisinin arasında daha genç olanın annem olduğunu düşünmü-şümdür. Örneğin bu kez de, salona çocukça yuvarlanarak girişimize annem içtenlikle gülerken Sarah, Profesör'ün beni kapıda karşılamak için telaşla hamle yaparken masa-dan düşürdüğü çay fincanının parçalarını topluyordu.

“Biraz daha geciksen ne olacaktı bilmiyorum, Wal-ter”, dedi annem, “Pesca sabırsızlıktan, ben de meraktan adeta deliye döndük. Profesör'ün müthiş bir haberi var-mış, seninle ilgili olduğunu söylüyor ve arkadaşı Walter gelene kadar bize en ufak bir ipucu vermeyi bile insaf-sızca reddetti.”

“Çok can sıkıcı, takım bozuldu,” diye kendi kendine homurdandı, aklı tamamen kırık fincanın parçalarında olan Sarah.

Bunlar konuşulurken Pesca, çanak çömleğe vermiş olduğu onarılmaz zarardan habersiz, neşe ve telaş içinde, üçümüze de topluluk önünde konuşma yapan biri gibi karşıdan bakabilmek için geniş bir koltuğu odanın karşı ucuna çekiyordu. Sırtını bize çevirmiş olduğu koltuğa zıplayarak çıkıp dizlerinin üstüne oturdu ve o uyduruk kürsüden üç kişilik küçük topluluğuna heyecanla seslendi.

“Şimdi, sevgili canlarım,” diye başladı Pesca (ne zaman “değerli dostlarım” demek istese “sevgili canlarım” derdi), “beni dinleyin. Vakit geldi, müjdem veriyorum, sonunda anlatıyorum.”

“Dikkat, dikkat!” dedi annem, şakaya ayak uydurarak.

“Sıra en güzel koltuğun sırtını kırmasına geldi anne,” diye mırıldandı Sarah.

Pesca değersiz şahsımdan hararetle bahsederek, “Geçmiş günlere dönüyorum ve Tanrı’nın yarattığı en asil varlığa sesleniyorum,” diye konuşmasına koltuğun üzerinden devam etti. “O, beni (kramp yüzünden) denizin dibinde ölü yatarken bulmuş, çekip suyun üstüne çıkarmıştı. Peki, kendime gelip giysilerime kavuşunca ne demiştim ben?”

“Gerekenden çok daha fazlasını,” diye karşılık verdim olabildiğince kararlı bir tavırla, çünkü bu konuyla ilgili en ufak cesaretlendirme bile istisnasız her defasında Profesör’ün sinirlerinin boşanmasına ve oluk oluk gözyaşı dökmesine sebep oluyordu.

“Demiştin ki,” diye ısrarla devam etti Pesca, “hayatımın sonuna kadar sevgili arkadaşımın, Walter’ın emrindeyim, nitekim öyleyim. Dedim ki, Walter için bir iyilik yapma fırsatını yakalayana kadar asla rahat etmeyeceğim, bu mutlu güne kadar da içim hiç rahat etmemişti. Şu anda,” diye en üst perdeden haykırdı bu küçük adam, “mutluluğum adeta ter gibi derimin her gözeneginden

fişkıncıyor çünkü sonunda o fırsat elime geçti ve artık söylenecek tek söz kalıyor. O da: Tamam mıdır, tamamdır!”

Burada, Pesca'nın giyim kuşamı, davranışları ve zevkleriyle olduğu kadar kullandığı dil açısından da tam bir İngiliz'e benzemekten gurur duyduğunu belirtmekte fayda var. En yaygın deyimlerden birkaçını kapar, onları aklına estikçe konuşmasının orasında burasında kullanır, seslerinin tadını çıkarırken anlamlarını bilmediği için onları kendince karışık kelime ve tekrarlarla çevirir ve sanki hepsi tek bir uzun heceden oluşmuş gibi birbiri arkasına dizerdi.

“Anavatanımın dilini öğrettiğim seçkin Londra evlerinden biri,” diyerek uzun zamandır ertelediği açıklamasına başladı Profesör, “hayli seçkin bir tanesi, Portland denen o büyük yerde. Hepiniz neresi olduğunu biliyorsunuz, değil mi? Evet, evet, elbette. Bu seçkin evde, sevgili canlarım, seçkin bir aile yaşıyor. Sarışın ve şişman bir anne, sarışın ve şişman üç genç hanım, sarışın ve şişman iki genç bey ve hepsinden daha sarışın ve daha şişman bir de baba, yaman bir tüccar, altın içinde yüzüyor; bir zamanlar hoş bir adammış, ama kabak kafası ve gıdısıyla artık hoşluğu kalmamış. Şimdi dinleyin! Bu genç hanımlara ulu Dante'yi okutuyorum ve ah Tanrım, Tanrı acısın halime, ulu Dante'nin bu genç hanımların üçünün de aklını nasıl karıştırdığını anlatabilmem mümkün değil! Zararı yok, zamanı gelince anlarlar, ayrıca daha fazla ders benim işime gelir. Şimdi, dinleyin!.. Bu genç hanımlara bugün her zamanki gibi Dante'yi okuttuğumu hayal edin. Dördümüz birden Dante'nin, Cehennem'ine inmişiz. Yedinci Dairede'yiz¹ ama bunun

1. Dante'nin ünlü eseri *İlahi Komedya*'daki dokuz daireden yedincisi. Şiddet suçlarının cezalandırıldığı dairedir. Tiranlar, çete üyeleri vs. buraya sürüklenirler. (Ç.N.)

önemi yok; sarışın ve şişman bu genç hanımlara bütün daireler bir, yine de öğrencilerim Yedinci Daire'de takılıp kalıyorlar ve ben onları tekrar düze çıkarabilmek için okuyorum, anlatıyorum, anlamsız bir hevesle nefessiz kalıp kıpkırmızı kesiliyorum, o sırada dışarıdaki holde bir çizme sesi duyuluyor ve para babası, kabak kafalı ve gıdılı o yaman tüccar içeri giriyor. Ya! Sevgili canlarım, artık neredeyse asıl konuya geldim. Buraya kadar iyi dinlediniz mi? Yoksa içinizden, şansa bak, Pesca da amma uzattı bu gece mi diyorsunuz?”

Hepimiz ilgiyle dinlediğimizi belirttik. Profesör devam etti:

“Para babası elinde bir mektup tutuyor, bizi Cehennem katında dünyevi konularla rahatsız ettiği için özür diledikten sonra üç genç hanıma dönüyor ve konuşmaya siz İngilizlerin her lafa başlarken mutlaka söylemesi gereken o kutsal sözle başlıyor, koca bir ‘Ah,’ ile. ‘Ah, canlarım,’ diyor yaman tüccar, ‘bu mektup, dostum Mr. Bilmemkimden geliyor,’ (ismini şu anda anımsayamıyorum ama önemi yok, sonra söylerim, evet, evet, tamamdır, tamam). Baba diyor ki, ‘Dostumdan bir mektup geldi, ona sayfiedeki evine gidecek bir resim öğretmeni önermemi istiyor.’ İşe bak! Para babasının bunları söylediğini duyduğumda hani boyum yetecek olsa, kollarımı boynuna dolayıp onu göğsüme bastırarak minnetle uzun uzun sarılmam gerekirdi! Ama yalnızca oturduğum yerde zıpladım. Diken üstünde oturur gibiydim, konuşmak için yanıp tutuşuyordum, ama dilimi tutup, bıraktım baba devam etsin. ‘Belki sizler,’ diyor bu para babası, arkadaşının mektubunu elinde evirip çevirerek, ‘canlarım, belki sizler önerebileceğim bir resim öğretmeni biliyorsunuzdur.’ Üç hanım birbirlerine bakıyorlar, sonra da (olmazsa olmaz ‘Ah!’ ile başlayarak) ‘Ah, canım babacığım, bilmiyoruz! Ama Mr. Pesca burada...’ Adım geçince artık daha

fazla dayanamıyorum, aklıma sizler geliyorsunuz, sevgili canlarım, koltuğumun altında diken bitmiş gibi ayağa fırlıyorum, yaman tüccara dönüyorum ve diyorum ki, (siz İngilizlerin deyimiyle), ‘Sayın Sir, istediğiniz adam elimde! Dünyanın en iyi ve en önde gelen resim öğretmeni- dir! Tavsiye mektubunu bu akşam yazın, kendisini de varıyla yokuyla (yine siz İngilizlerin deyimiyle, nasıl ama?) yarınki trenle yollayın!’ ‘Durun, durun,’ diyor baba, ‘bir İngiliz mi, yoksa bir yabancı mı?’ ‘Sapına kadar İngiliz,’ diye karşılık veriyorum. ‘Saygın biri mi?’ diye soruyor baba. ‘Sir,’ diyorum (bu son soru beni öfkeden çıldırtıyor, bu kadar içli dışlı olmak yeter), ‘Sir! Bu İngiliz’in damarlarında dâhi kanı akıyor, dahası da var, bu kan ondan önce de babasında akardı!’ ‘Onu boşverin,’ diyor medeniyetsiz para babası, ‘dehasını boşverin, Mr. Pesca. Beraberinde saygınlık yoksa biz bu ülkede deha istemiyoruz, saygınlık varsa işte o zaman memnun oluruz, hem de çok memnun oluruz. Arkadaşınız referans gösterebilir mi, tavsiye mektupları var mı?’ Kayıtsız bir el işaretleriyle, ‘Mektuplar mı?’ diyorum. ‘Hah! Ne diyorsunuz! Olmaz mı! Bir yığın mektup, dosyalar dolusu referans, istediğiniz kadar.’ ‘Bir iki tane yeter,’ diyor bu soğuk ve paralı adam. ‘Adı ve adresiyle birlikte bana yollasın onları. Ve durun, durun Mr. Pesca, arkadaşınıza gitmeden önce yanınıza bir not alsanız iyi olur.’ ‘Banknot mu!’ diyorum öfkeyle. ‘Benim muhteşem İngilizim hakkıyla kazanana dek banknot falan yok, izin verirseniz,’ ‘Banknot mu!’ diyor baba şaşkınlık içinde, ‘Banknottan söz eden kim? Koşulları sıralayan bir pusula demek istedim ben, kendisinden beklenenlerin listesi. Dersinize devam edin, Mr. Pesca, ben de arkadaşımın mektubundan gereken bilgileri size vereyim.’ Mal ve servet sahibi adam kâğıt kalem ve mürekkep başına oturuyor, ben de tekrar Dante’nin ‘Cehennem’ine iniyorum, üç genç hanım da peşimden geliyor. Pusula on

dakika içinde hazır oluyor ve babanın çizmeleri dışarıdaki holde gıcırdayarak uzaklaşıyor. Şerefim üzerine yemin ederim, işte ondan sonrasını bilmiyorum! Sonunda istediğim fırsatı yakaladığım, sevgili dostuma minnet borcunu ödemek üzere olduğum düşüncesi beni sevinçten sarhoş etti. O Cehennem katından genç hanımlarımı ve kendimi nasıl çekip çıkardım, sonra diğer işlerimi nasıl hallettim, iki lokma akşam yemeği nasıl boğazımdan geçti hiç bilmiyorum. Elimde yaman tüccarın mektubuyla buradayım ya işte, bu bana yeter; bizzat karşınızdayım, heyecanlı ve çocuklar gibi şenim! Ha ha ha! Tamam, tamam; işte tamamdır!” Profesör, bu noktada koşulların yazılı olduğu pusulayı başının üstünde havada salladı ve uzun, akıcı öyküsünü kulak tırmalayan, yabancı aksanlı bir İngiliz tezahüratıyla bitirdi.

Annem, kızarmış yanakları ve parlayan gözleriyle Pesca sözünü bitirir bitirmez ayağa fırladı. Küçük adamın ellerini sevgiyle yakaladı.

“Sevgili, güvenilir Pescam,” dedi, “Walter’ı gerçekten sevdiğinden hiç kuşku duymamıştım, ama şimdi buna her zamankinden de çok inandım!”

“Hepimiz, Profesör Pesca’ya Walter adına minnettarız,” diye ekledi Sarah. Konuşurken, sıra ona gelince koltuğa yanaşmak niyetiyle yerinden kalkar gibi oldu, ama Pesca’nın kendinden geçercesine annemin ellerini öptüğünü görünce ciddileşti ve eski yerini aldı.

Pesca’nın iyi niyetini minnetle karşılamış, duygulanmış olsam da önüme sunulan iş imkânı beni yeterince heyecandırmamıştı. Pesca annemin ellerini bıraktıktan sonra kendisine bana aracılık ettiği için içtenlikle teşekkür ettim ve saygıdeğer patronunun incelemem için hazırladığı pusulaya bakmak için izin istedim.

Pesca, zafer kazanmış gibi abartılı bir el hareketiyle uzattığı kâğıdı bana verdi.

Beyazlı Kadın, Victoria dönemi kurgusal yapıtları arasında "duygusal gerilim romanı" diye tanımlanan ve gotik edebiyatın gerilimini, İngiliz edebiyatının psikolojik gerçekçiliğiyle kaynaştıran türün ilk örneği olarak kabul edilir.

Roman karakterlerinin çeşitli ruhsal durumlarını aktaran çarpıcı anlatım biçiminin ustası Wilkie Collins, bu ilk romanında gotik romanlardaki dehşeti gizemli İtalyan şatolarından, Victoria dönemi İngiltere'sinin daha modern, orta sınıf evlerine taşıdı. Gotik edebiyat çoğunlukla cinayet, delilik, iki eşlilik temalarına odaklanırken *Beyazlı Kadın* türü romanlar, dönemin kırsal malikânelerinde olabilecek birtakım kötü niyetli emelleri ve onlara bağlı olayları aktarır. Henry James, Collins'in yapıtlarını, "Mr. Collins, gizemlerin en gizemlisini, kapımızın eşliğindeki muammayı romana kattı," diye tanımlar. Charles Dickens'in onu taklit eden bir roman yazmaya çalışmış olması da Wilkie Collins'in ve *Beyazlı Kadın*'ın değerini belirtmek için yeterli sayılabilir. Collins ise kendi tarzını, "evdeki tiyatronun sırları" olarak açıklar.

#dünyaklasikleri #ingilizklasikleri #gotikromantik #victoriadönemi
#gizem #aşk

Kapak resmi: Rafail Levitski

 can

 canyayinlari.com | | | canyayinlari

roman

ISBN 978-975-07-4862-2

9 789750 748622